

به نام خدا موضوع: پوسیدگی دندان

تهیه کننده: زهرا نظریان

ورودی ۹۱

مقدمه:

پوسیدگی دندان نوعی بیماری است. در این بیماری بافت سخت دندان (مینا و سپس عاج) در اثر ترشح اسید از باکتری های پوسیدگی زا (عمدتاً استرپتوکوک موتان) مواد معدنی کلسیم و فسفر را از دست داده و به تدریج از بین می روند. پوسیدگی دندان مرحله غیر قابل برگشت در فرایند حل شدن مواد معدنی مینا توسط اسید محسوب شده و درمان آن تنها از راه جایگزینی بافت سخت از دست رفته دندان با مواد ترمیمی دندانپزشکی امکان پذیر می باشد. اگر پوسیدگی تاج دندان به موقع متوقف و جایگزین نشود و پوسیدگی به ریشه دندان برسد نیاز به درمان

ریشه (RCT یا عصب کشی) می باشد و در موارد شدیدتر ممکن است حتی نیاز به خارج کردن یا اصطلاحاً کشیدن دندان باشد.

پوسیدگی ها توسط استرپتوکوک موتانس بر روی دندان بوجود می آید.

محل های شایع پوسیدگی:

پوسیدگی تمام سطوح دندان را یکسان مبتلا نمی کند بلکه بعضی از سطوح دندانها به علت وضعیت خاصی که دارند بیشتر دچار پوسیدگی می شوند. این سطوح عبارتند از:

شیارهای سطح جونده: سطح جونده دندانهای آسیا شیارهای باریک و عمیقی دارد که محیط مناسبی برای زندگی و رشد میکروبهها فراهم نموده و دندان از این محل دچار پوسیدگی می گردد. این امر بخصوص در مورد دندانهای آسیا بیشتر رخ می دهد و باعث پوسیدگی زودرس آنها می شود.

سطوح بین دندانی: این ناحیه نیز به دلیل عدم نفوذ موهای مسواک قابل تمیز کردن نیست بنابراین از نواحی مستعد پوسیدگی و بیماری لثه بشمار می آید.

طوق دندان یا ناحیه اتصال لثه با دندان: تجمع میکروبهها معمولاً در این ناحیه باعث بیماری لثه نیز می شود.

نشانه های پوسیدگی: وقتی دندانی دچار پوسیدگی می شود، ممکن است یک یا چند مورد از علامتهای زیر را داشته باشد:

تغییر رنگ مینای دندان در محل پوسیدگی مینا قهوه ای یا سیاه رنگ می شود.

سوراخ شدن دندان در محل پوسیدگی گاهی میزان این تخریب کم است و فقط با معاینه دقیق مشخص می شود و گاهی مقدار زیادی از دندان از بین می رود، به طوری که شخص فکر می کند دندان او شکسته است.

حساس بودن یا درد گرفتن دندان در موقع خوردن غذاهای سرد، گرم، ترش و شیرین.

حساس بودن یا درد گرفتن دندان وقتی که دندانها را روی هم فشار می دهیم.

بوی بد دهان می تواند به علل مختلف ایجاد شود که یکی از علتهای آن پوسیدگی دندانها است.

گیر کردن مواد غذایی بین دندانها و پاره شدن نخ دندان پوسیدگی بین دندانی می تواند باعث گیر کردن مواد غذایی بین دندانها و پاره شدن نخ دندان هنگام استفاده شود.

پوسیدگی دندان چرا و چگونه ایجاد می شود؟

علل مختلفی برای ایجاد پوسیدگی مطرح شده است اما بطور کلی چهار عامل اصلی میکروبهها، مواد قندی، مقاومت شخص و دندان و زمان در ایجاد پوسیدگی دندان نقش دارند.

برای پیشگیری از ایجاد هر بیماری باید علل ایجاد کننده آن بیماری را بشناسیم. در مورد پوسیدگی دندان و پیشگیری از آن نیز لازم است ابتدا با عوامل ایجاد کننده آن آشنا شویم. بسیاری از افرادی که برای درمانهای دندانپزشکی مراجعه می کنند، در پاسخ به اینکه چرا دندانهایشان خراب شده است به مسئله ارث و جنس دندان اشاره می کنند. روشن است که خوبی جنس دندان در دوام آن مؤثر است با این حال عوامل دیگری هم دخالت دارند.

میکروب های ایجاد کننده پوسیدگی دندان: در دهان هر فرد بطور طبیعی انواع و اقسام میکروبهها وجود دارد ولی همه میکروبههای موجود در دهان، پوسیدگی را به وجود نمی آورند. وقتی مدتی دندان تمیز نشود، میکروبهها بر روی دندان لایه ای را تشکیل می دهند که **پلاک میکروبی** نام دارد. پلاک میکروبی لایه نرم و غلیظی است که

ارثی، مادرزادی و یا اکتسابی باشد. همچنین مقاومت ممکن است همیشگی یا موقتی باشد. با این وجود از نظر محققین دو عامل اصلی یعنی میکروبها و مواد قندی، مهمترین عوامل ایجاد کننده پوسیدگی هستند. البته راههایی برای مقاوم کردن ساختمان دندان وجود دارد. یکی از این راهها، رساندن فلوراید به دندانها است. فلوراید مقاومت دندانها را در برابر پوسیدگی افزایش می‌دهد.

منابع :

<http://scienceweblog.mihanblog.com/page/2>

<http://idm.tums.ac.ir/browse.php>

می‌کنند. بنابراین باید گفت گرچه نمی‌توان مواد قندی را کلی از غذای روزانه حذف کرد اما می‌توان با استفاده از راههای گوناگون اثر زیان آور آنها را کاهش داد.

زمان و سرعت ایجاد پوسیدگی: پوسیدگی دندان در یک لحظه و یک روز انجام نمی‌شود، بلکه مدت زمانی لازم است تا مینا حل شده و بافت نرم مینا از بین برود تحقیقات نشان داده است که بعد از خوردن غذا و رسیدن مواد قندی به میکروبهای پلاک ۲ تا ۵ دقیقه طول می‌کشد تا اسید ایجاد شود. در طی مدت ۱۰ دقیقه میزان اسید به حداکثر مقدار خود می‌رسد سپس ۲۰ تا ۶۰ دقیقه در همان حال باقی می‌ماند و بعد از آن به تدریج به حال عادی برمی‌گردد. با هر بار خوردن، محیط پلاک میکروبی، اسیدی می‌شود و تا این محیط اسیدی به حالت عادی برگردد، با خوردن مجدد، محیط دهان دوباره اسیدی می‌گردد. به این ترتیب دندانها دچار پوسیدگی می‌شود. اگر کودکی ۹ مرتبه در روز آشامیدنی شیرین مصرف کند پس از مدتی لکه‌هایی بر روی دندانهایش پیدا می‌شود که نشانه شروع پوسیدگی است. بطور کلی پوسیدگی دندان بیشتر بیماری نوجوانان است، یعنی دندانها معمولاً بلافاصله بعد از بیرون آمدن بیشتر خراب می‌شوند، تا در سنین بالاتر که مدتی از حضورشان در دهان گذشته است. بنابراین اهمیت مراقبت و نگهداری از دندانها در این سنین کاملاً مشخص می‌گردد.

مقاومت شخص و دندان: مجموعه‌ای از عوامل دفاعی در دهان هر شخص وجود دارد که در برابر ایجاد پوسیدگی مقاومت می‌کند. وضعیت بزاق دهان و سلولهای موجود در آن، شکل و فرم دندان، طرز قرارگیری دندانها، جنس و نظایر اینها تا حدودی در میزان پوسیدگی تأثیر دارند، علاوه بر این برخی از مردم در برابر عوامل مخرب مقاومت بیشتری نشان می‌دهند. مقاومت شخص ممکن است

از مقدار زیادی باکتریهای مختلف و سلولهای موجود در دهان تشکیل می‌شود و چنان بر سطح دندان می‌چسبد که به آسانی با آب شسته نمی‌شود. هر چه زمان بیشتر می‌گذرد، انواع مختلفی از میکروبها وارد پلاک میکروبی می‌شوند و بیماریزایی آن را بیشتر می‌کنند. ذکر این نکته لازم است که پلاک میکروبی با رسوب نرم سفیدی که روی دندان می‌نشیند و قابل دیدن می‌باشد، متفاوت است. این رسوبات سفید رنگ به آسانی با آب شسته می‌شود ولی پلاک میکروبی قابل دیدن نیست و بی‌رنگ است.

پلاک میکروبی در صورتی قابل مشاهده است که آن را با مواد رنگی مخصوصی رنگ کنیم. برای نشان دادن پلاک میکروبی از قرصهای رنگی که قرص آشکار کننده پلاک میکروبی نام دارد استفاده می‌شود. برای از بین بردن پلاک میکروبی باید با دقت و حوصله دندان را مسواک کرد.

آثار مخرب پلاک میکروبی دهان:

۱. وقتی پلاک روی دندان تشکیل می‌گردد، رنگ طبیعی و شفاف دندان عوض می‌شود.
۲. پلاک سبب پوسیدگی دندان می‌شود.
۳. پلاک باعث بیماری لثه و سایر بافتهای نگهدارنده دندان می‌شود.
۴. پلاک تبدیل به جرم سخت اطراف دندان می‌گردد.

مواد قندی چگونه باعث پوسیدگی دندان می‌شود؟

تقریباً همه مردم می‌دانند که مواد قندی دندانها را خراب می‌کند. میکروبهای موجود در پلاک میکروبی از قند موجود در غذاها استفاده کرده و آنرا به اسید تبدیل می‌کنند. این اسید مینای دندان را حل کرده و پوسیدگی آغاز می‌شود. ولی آیا می‌توانیم قند را از غذای روزانه خود حذف کنیم؟ مصرف مواد قندی برای سلامت دندانها ضرر دارد. هرچه این مواد بیشتر مصرف شوند، تعداد دفعات مصرف آنها زیادتر شود، چسبنده‌تر باشند و از نوع قند ساکاروز (قند معمولی) باشند، پوسیدگی بیشتر ایجاد